

dobara, sa sjedištem u Rimu, izdao je međunarodni index institucija koje obrazuju stručnjake za konzervaciju kulturnih dobara. Index sadrži adrese visokoškolskih ustanova koje su, zaključno do školske godine 1979/1980, nudile različite programe, od potpunog petogodišnjeg ili četverogodišnjeg školovanja, postdiplomskih studija i specijalizacija do kratkih, godišnjih seminara i predavanja za diplomirane stručnjake.

Za svaku instituciju dati su, uz adresu, slijedeći podaci: osnovna grana znanosti koja se proučava; naziv programa, oblik (obavezni ili neobavezni seminari, radionice i sl.) i akademski stupanj školovanja, trajanje programa, mogući izvori financiranja školovanja za pojedince, školska sprema potrebna za upis, neki posebni uvjeti, jezik na kojem se izvodi program, svjedodžba ili diploma koja se dobije nakon školovanja i datum početka programa.

The International Journal of Museum Management and Curatorship, vol. 1, n. 1, Mart 1982. str. 87. ilustr.

Izd. Butterworth Scientific Limited

Višnja Zgaga

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

Novi časopis *The International Journal of Museum Management and Curatorship* zamišljen je kao mjesto razmjene stručnoznanstvenih informacija kompleksa muzejskog rada na međunarodnom planu. Tematska odrednica informacija mogla bi se obuhvatiti naporom ka revalorizaciji »klasičnog« osnovnog muzejskog rada, formuliranog kao prikupljanje, obradba, zaštita i prezentacija muzejskog predmeta. Do ovakve ponovne procjene vrijednosti dolazi zbog vrlo jakog sruza fundamentalne odgovornosti muzeja pred društvom (i budućim pokoljenjima), i mnogih aktivnosti koje društvo nameće muzejima. U radu muzeja danas često dominira upravo ono što osnovni muzejski posao nije. Zanemareno je sakupljanje temeljeno na naučnim metodama; dubinsko znanje o predmetu u zbirci; mnoštvo predmeta nužno je konzervirati i restaurirati; problemi tehničke zaštite postaju sve složeniji, a tako i njihova rješenja; alarmantan nedostatak stručnog kadra koji bi se bavio upravo prethodno navedenim problemima itd.

Prvi je broj objavljenim člancima vrlo dosljedno slijedio osnovni koncept: sve teme detaljno i iscrpno, te s mnogo praktičnih uputstava, zadiru u osnovne probleme muzejskog rada. Osim stručnih priloga, časopis sadržava rubriku obavijesti, izvještaja, te sažeti pregled publikacija relevantnih osnovnoj ideji časopisa.

David Leights and others. First Aid for Finds. A Practical Guide for Archaeologist. Rescue Publication n. 1, 1978, str. 41, ilustr.

Izd. Rescue, The British Archaeological Trust i Department of Archeaeology, University of Southampton.

Urednik: Philip Rahttz.

Značajan i vrijedan priručnik za arheologe na terenu obiluje sažetim uputama za konzerviranje (preventivno) brojnih vrsta nalaza sve do pripreme takovoga materijala za transport do depoa ili laboratorija. Premda je istraživačka aktivnost dosegla zavidnu razinu, ipak veće poteškoće za dobar rad predstavlja i nedostatak adekvatne opreme i sredstava za konzerviranje. Kako je nemoguće (a ponekad i nepotrebno) da svakom arheološkom iskapanju prisustvuje i konzervator ili restaurator, ovakova vrsta publikacije će uvijek trebati.

Drugim izdanjem ovoga priručnika s naslovom »Prva pomoć za nalaze«, prvobitni savjeti su prilagođeni novim iskustvima iz prakse, informacije o materijalu i dobavljačima su znatno preinačene, pobrojana je oprema za radiografsku analizu a adrese dobavljača su na jednom popisu. Nadalje, odjeljak o uzrocima zemlje je izostavljen budući da se više savjeta može dobiti iz novijih priručnika istog izdavača.

Gotovo svakoj vrsti materijala posvećen je zasebni odjeljak sa savjetima o obradi, bilješkama o sredstvima za konzerviranje, uspostavljanju ravnoteže u novim uvjetima i crtežima. Dani su savjeti za konzerviranje željeza, bronz, srebra i zlata, olova, kositra, stakla, keramike, drva, kože i tekstila, kosti i slonovače, škriljevca i jantara, oslikane zidne plastike, predmeta iz više vrsta materijala i podmorskih nalaza.

Općim savjetima, uvodnikom zapravo, upućuje se na vrste skladištenja predmeta, organizaciju rada, naučnu evidenciju na terenu, financije i dr. Au-

tori upozoravaju da u slučaju većih problema kod konzerviranja predmeta treba konzultirati najbliži laboratorij za konzerviranje, odnosno tražiti savjete od stručnjaka. Stoga je na kraju knjižice i popis onih stručnjaka koji su voljni davati savjete putem telefona, dopisa ali u izvanrednim okolnostima i doći na sam teren.

Napose se naglašava da svaki predmet koji je tisućama godina sačuvan u zemlji mora nakon iskapanja dospjeti u ravnotežu s novom okolinom, inače dolazi do većih oštećenja.

Premda usmjeren prvenstveno zaštitnim arheološkim iskapanjima u Velikoj Britaniji, priručnik je tematski obrađen zapravo za svako arheološko istraživanje, a prijevodom takove publikacije u nas popunili bi više no osjetnu prazninu u tome području.

B. Š.

Information VMS-AMS, Mitteilungsblatt des Verbandes der Museen der Schweiz, Zürich, n. 28, 1982, str. 20, ilustr.

Mira Heim

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

Kao i prijašnji brojevi časopisa Društva muzeja Švicarske, i ovaj broj obrađuje određenu temu, ovoga puta — zbirke keramike. Prvi članak odnosi se na grčku keramiku u javnim zbirkama Švicarske. U uvodnom dijelu iznosi se značenje Winkelmana i Williama Hamiltona, preko čijih radova figuralno obojena grčka keramika ulazi potkraj 18. stoljeća u kulturni život Europe i odigrava značajnu ulogu u formiranju neoklasicističkih formi umjetnosti.

Švicarska, nešto prije 1850. godine, dolazi u posjed velike zbirke grčkih vaza, preko 4. bernske regimente koja je 1829/30. bila u napuljskoj službi, a poznata je u stručnim krugovima pod nazivom »Nola-zbirka« u Bernu. Po uzoru na bernsku zbirku, u Zürichu se od donacije Eggs i drugih privatnih kolekcija formira zbirka antičke keramike, podrijetlom iz Italije, u kojoj se ističe kolekcija vaza, koje se odlikuju plemenitom tehnikom visoke etruske škole. Potkraj 19. stoljeća slijedi formiranje zbirki u Baselu, Winterthuru, Genfu, St. Gallenu i drugdje. Od dijela ovih i drugih tijekom vremena formiranih kolekcija antičke keramike i donacija osniva se 1966. godine u Baselu Antikenmuseum (Muzej antike) s reprezentativnom klasič-

no-antičkom zbirkom vaza, koje odražavaju najviši domet grčke keramike sakupljene u Švicarskoj.

Zatim slijedi popis zbirki antičke keramike po švicarskim muzejima, kao i popis stručnjaka koji rade na proučavanju pojedinih vrsta i tehnika izradbe keramike.

U prilogu »Krhotine i posude iz predhistorije« govori se o želji da se posjetiteljima u muzejima ne prezentiraju samo najljepši, u cijelosti sačuvani primjerci, već im je cilj da posjetitelju predoče i ostatke u izvorno nađenom obliku, kao i proces koji dovodi do konačnog restauriranog predmeta. Najveći dio pronađene keramike nalazi se u zdrobljenom stanju, koje je nastalo urušavanjem, paljenjem, selidbom ili drugim oblicima devastacije i stoga su gotovo svi ti ulomci vrlo podložni raspadanju, što se naročito odnosi na ulomke urni, posuda za čuvanje i pripremanje hrane i pića. Zato je i potrebna njihova studijska obradba, konzerviranje i restauriranje prije konačnog cilja prezentacije.

Slijedi članak o posjeti restauratorskoj radionici Musée-a d'art et d'histoire u Genfu, s posebnim osvrtom na izvršene analize, konzervaciju i restauraciju predmeta izloženih na izložbi »Sauver l'art?«. Iza toga su prilozi o ponovnom otvaranju lokalnog muzeja u Schlierenu, te djelomični popis izložbi u 1982. godini.

TVORBA MUZEJNICH EXPOZIC I VYSTAV, Sbornik materiálu z celonarodni konferenca v Opave 17.—19. 1981, str. 121, ilustr. (Rad na muzejskim postavama i izložbama)

Na inicijativu Ministarstva kulture ČSR u novembru 1981. godine održana je u Opavi konferencija posvećena temi »Rad na muzejskim postavama i izložbama« u organizaciji Centralnog muzeološkog kabineta pri Narodnom muzeju u Pragu, Šleskog muzeja u Opavi i Saveza arhitekata ČSR.

Konferencija je upriličena povodom otvaranja nove postave Šleskog muzeja »Razvoj prirode i društva u sjeveromoravskom kraju« u restauriranoj »Šlezinki« u Opavi uz prisustvo 105 muzejskih radnika, arhitekata i gostiju. Cijeli rad se odvijao u okviru tri glavna referata i dvadeset koreferata i diskusionih priloga. U okviru konferencije provedeno je i razgledanje realizacije novog postava Šleskog

muzeja, popraćeno razgovorom s njegovim tvorcima i posjeta »Memorijalu Ostavske operacije« u Hrabynu.

Rad konferencije odvijao se u diskusiji i konfrontaciji pogleda i radnih pristupa muzejskih radnika i arhitekata oko rada na racionalizaciji i podizanju kvaliteta pri realizaciji novih stalnih postava i izložbi. U raspravi se osvrnulo i na specijalnu problematiku prezentacije novije povijesti i socijalističke izgradnje s osvrtom na blisko vremensko odstojanje tih događaja, pri čemu je predstavnik Ministarstva kulture (Dr J. Beneš) istakao konkretne vrijednosti stečenih iskustava, koja se u prezentaciji novije povijesti mogu postići i provesti.

Zbornik sadrži sve referate i diskusije, a svrha mu je da putem iznesenih rasprava, iskustava i postignutih rezultata, pruži pomoć u radu stručnjacima, koji će se ubuduće baviti prezentacijom muzejske građe. Na kraju Zbornika nalazi se popis sudionika, te kratki sažeci na ruskom, engleskom i njemačkom jeziku.

M. H.

Zbornik '82, Muzej radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta za Slavoniju i Baranju u Slavonskom Brodu, v. 1, n. 1, 1982, str. 138, ilustr.

U povodu svoje dvadesetogodišnjice rada Muzej radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta za Slavoniju i Baranju u Slavonskom Brodu pokreća novo izdanje pod nazivom »ZBORNIK 82«. Prema uvodnoj napomeni redakcije prvog broja cilj je časopisa da u njemu ubuduće nađu »(...) svoje mjesto građa, informacije i prikazi stručno-znanstvenog karaktera« iz područja muzeologije i historije, naročito oni prilozi »koji će pridonijeti boljem rasvjetljavanju pojedinih događaja iz revolucionarne prošlosti slavonsko-baranjske regije«.

Sadržaj prvog broja donosi materijale i saopćenja sa Znanstvenog skupa održanog u Slavonskom Brodu 6. 11. 1981. godine povodom 20-godišnjice osnivanja muzeja i 40-godišnjice ustanka naroda i narodnosti Jugoslavije. Uz referat Nikole Bogdanovića o dvadesetogodišnjici rada muzeja nalaze se i mnoga druga saopćenja sudionika skupa o razvoju radničkog pokreta i osvjetljavanju novih momenta iz narodnooslobodilačke borbe Slavonije i Baranje. Zatim slijede prilozi o zbirka radničkog i narodnooslobodilačkog pokreta u muzejima Slavonije i Baranje, o metodologiji

održavanja sata povijesti u muzejima revolucije, vrijednosti štampanog materijala kao muzejske građe i drugi značajni prilozi.

M. H.

Glasnik slavonskih muzeja, Vukovar, n. 44, 1981, str. 49, ilustr.

Izd. Gradski muzej Vukovar.

Odg. urednik: Antun Dorn

Branka Šulc

Muzejski dokumentacioni centar, Zagreb

Upravo ovim brojem Glasnik kao glasilo Muzejskog društva Slavonije i Baranje, konzervatora i arhivista toga područja bilježi petnaestu godišnjicu izlaženja. Pokrenut kao stručno informativni časopis regionalnog karaktera postaje mjesto objave svih relevantnih događanja muzejske, konzervatorske i arhivske djelatnosti, da bi danas dosegao mjesto afirmiranog muzejskog i muzeološkog stručnog časopisa.

Kroz izašle brojeve redakcija ukazuje na otvorene namjere poboljšanja stručnog muzejskog rada kao i na želju za daljim ozbiljnim radom. Gotovo cijeli broj ovoga Glasnika posvećen je istaknutom muzealcu iz Vukovara, Anti E. Brliću, koji ne samo da je unaprijedio muzeološku praksu, arheologiju i povijest u istočnoj Slavoniji već je djelovao i djeluje i na širem prostoru SR Hrvatske. Poznat kao osnivač upravo ovoga časopisa, dugogodišnji njegov urednik, dugogodišnji direktor Gradskog muzeja u Vukovaru, organizator međumuzejske suradnje svih muzeja i zbirki u Slavoniji, Ante E. Brlić je brojnim i efikasnim intervencijama spasio i spašava brojne pokretne spomenike i spomenike profane i sakralne arhitekture istočne Slavonije od devastiranja i potpunog uništenja. Upravo za tu djelatnost nominiran je i za počasnog konzervatora na republičkoj razini.

Ideja za tiskanje ovako profiliranog Glasnika vezana je uz Muzejsko društvo Slavonije i Baranje koje je prigodnom proslavom i obilježilo 85 godišnjicu života te 50 godišnjicu plodnoga rada Ante E. Brlića. Brojni, premda ne i potpuni, prilozi o toj izuzetnoj ličnosti naše muzejske prakse i kulture Slavonije i Baranje ipak su trajno svjedočanstvo i svojevrsna valorizacija Brlićeva rada, kojoj treba i više prostora no što Glasnik ima.